

Revisor fremmer bærekraft i praksis

Hellek Berge er revisor i Revisorteam Midt-Telemark og bonde på gården Berge i Gvarv. Han er genuint opptatt av bærekraft i vid forstand, både som bonde og som medlem i Revisorforeningens ressursgruppe for bærekraft. Vi tok turen til Gvarv før sommeren og fikk høre hva Hellek tenker om bærekraft både knyttet til bærekraft i revisjonsprofesjonen og i landbruket.

Cand.merc.
Carl-Emil Akselberg
Rådgiver selskapsrapportering
og bærekraft i Revisorforeningen

Hva tenker du om revisors rolle i det grønne skiftet?

– Når bærekraftsrapportering kommer på plass og den blir attestert, blir det realiteter i bærekraftsrapporteringen og ikke bare glansbilder. Skal bærekraftsrapportering ha noen reell effekt på klima og miljø, så er attestasjon veldig viktig, sier Hellek.

Er den gjennomsnittlige revisoren skikket til denne oppgaven i dag?

– Bærekraftsrapportering og reglene som kommer der, vil være kompliserte, men det som er enda mer komplekst er klima og miljø, og det må derfor lages regler som er tilpasset denne kompleksiteten. Det er ikke noen enkel jobb å lage regler som skal dekke dette området slik at det blir faktiske bedringer i miljø og klima, og når du i ettertid skal attestere dette, må det nok etterutdanning til, samt en interesse hos den enkelte revisoren. Det er nødvendig både for å se det store bildet og sammenhenger i rapportering og det som faktisk skjer ute i økosystemene. Han legger til at man ennå heller ikke vet helt hvordan selve attestasjonen blir.

Er kundene dine opptatt av bærekraft i dag?

– Vi har jo stort sett små og mellomstore bedrifter som kunder og det er ikke noe stort tema ennå. Det finnes jo

enkelte kunder som jobber i den retningen likevel fordi de ser muligheter også med forskning og utvikling. Det er også enkelte kunder som har krav fra oppdragsgiver på klima og miljø. Vi har flest av det som kalles øvrige foretak som kunder og som ikke er lovpålagt å rapportere på bærekraft ennå.

Hvordan merker dere at bærekraft er et tema i anbudsrunder?

– Vi merker blant annet at Oslo kommune stiller krav til entreprenører som skal utføre oppgaver for kommunen. Der får man plusspoeng for klima, noe som kommunen er veldig opptatt av.

Hva med banker? Har de et utvidet risikobilde knyttet til bærekraft?

– Det har ikke vi merket noe til enda.

Hva betyr bærekraft for deg?

– Bærekraft betyr at måten man opptrer på og de valgene man tar ikke forringer økosystemene mer, men heller bedrer dem.

Bærekraft er et litt utbrukt begrep, som mange fnyser av etter hvert og det er synd, fortsetter Hellek. Han sier at det i utgangspunktet er en tilstand i økosystemene som ikke må forringes. På den annen side ønsker vi jo ikke å beholde de økosystemene som over store deler av kloden allerede er forringet, så vi må få til en bedring av økosystemene. Regenerering er viktig, sier Hellek.

Og da kommer vi inn på noe annet du er opptatt av; regenerativt landbruk. Hva er det?

Regenerativt landbruk handler om at valgene du tar skal ha en trippel bunnlinje. Det skal lønne seg økonomisk, det skal være akseptabelt sosialt og det skal forbedre økosystemene, forklarer Hellek. Hvis valgene dine oppfyller alle disse, er det ikke noe å lure på. Det handler om å ta beslutninger om hva du bruker og hvordan du bruker de forskjellige tingene. Måten du gjør ting på er også å observere hva som skjer, og se om det får ønsket effekt eller ikke, legger han til.

– Regenerativt landbruk kom jo som en respons på problemene som landbruket mer eller mindre har hatt over hele verden. Mat og landbruk er god butikk for alle involverte parter, utenom bøndene som er nederst på rangstigen. Det er store konsern som selger masse ting til bøndene og tjener masse penger på det, men når du driver regenerativt, handler det om å prøve å få økosystemene på gården til å fungere bedre, slik at du får mest mulig gratis hjelp fra naturlige prosesser.

Får du økosystemene til å fungere bedre, vil du også produsere mer – og det går helt av seg selv. Den måten å tenke på er ganske fremmed i dag, og det er jo heller ingen som vil gå rundt å reklamere for noe slikt – det er jo ikke noe direkte å selge, sier Hellek.

Revisorteam Midt-Telemark i landlige omgivelser. Fra venstre: Hellek Berge, Elisabeth Muren Mæland, Trine Tveit, Linda Stangeland og Rune Holtan. Vidar Stenstad var ikke til stede da bildet ble tatt.

Han forklarer at det i regenerativt landbruk ikke nødvendigvis er noen produkter involvert, men at det handler mer om et tankesett – et forsøk på å forstå mer av hvordan naturen fungerer i forhold til hvordan det drives, og prøve å optimalisere det.

Han tror at det er et veldig langt lerret å bleke for den enkelte bonde. For bonden handler det rett og slett om å få mest mulig gratishjelp av naturlige prosesser – å legge forholdene til rette for at det skjer.

Hvordan ser dette ut i praksis?

– Kua er jo en klimasynder i det offisielle Norge. Det har å gjøre med metanutslipp som kua raper og promoter ut. Metan er jo en relativt kortlivet klimagass. Da sees det isolert på dyret og hva som siver ut av dyret, men hvis man

tar en ku og plasserer den ute i en grønn eng og styrer hvordan den beiter, kan du få enga til å trives bedre og lagre karbonet i bakken. Slike ting er ikke med i regnestykkene. – Naturen har jo aldri eksistert uten at det er dyr til stede. Dyrene er en del av økosystemet, så det handler ikke om kua i seg selv, men måten kua blir administrert på av mennesker. Det handler for eksempel om måten den beiter på. Brukes dyra på den rette måten, kan de bidra til å regenerere, sier Hellek.

Hvordan ble du involvert i dette arbeidet?

Hellek sier at det handler om fremtiden og at man med alle de dystre rapportene som finnes, må ha troen på et eller annet som kan bidra positivt. – Det er der arbeidet med Regenerativt Norge kommer inn. – Det er min

skjerv i miljø- og klimaarbeidet, sier han. – Jeg har veldig stor tro på det.

– Vi er et nettverk på 8–10 personer i Sør-Norge som driver med kursing samtidig som hver av oss driver sine virksomheter på si.

I fire år var jeg inspirasjonsbonde i det som heter Landbrukets Økoløft og det gjorde at jeg ble interessert i regenerativt landbruk og jordhelse. Det har gjort at jeg har dratt rundt i store deler av Norge for å prate om disse temaene, og det har til og med blitt en tur til Danmark. Jeg har vært veldig engasjert i dette og det har gjort at jeg havnet i en arbeidsgruppe i landbruksdirektoratet som utarbeidet nasjonalt program for jordhelse. Programmet kom ut for et par år siden.

Hellek har fire melkekyr av storferasen telemarksfe, som det kun er ca. 400 igjen av på verdensbasis. Rasen var på sitt største rundt 1950 før norsk rødt fe tok over.

– Det er et veldig potensial her, som vi ikke benytter oss av i dag. Vi må endre litt på tankegangen for å kunne dykke inn i det og prøve å bruke det til det beste for menneskeheten og klima og miljø. Det som har med landbruk og

mat å gjøre er jo så sentralt – sivilisasjonen vil jo ikke fungere uten et fungerende landbruk. Fungerer det ikke i fremtiden, vil sivilisasjonen rase sammen. Det er et ubestridt faktum, derfor er dette veldig sentralt.

Han legger til at mange trekker et skarpt skille mellom landbruk og natur, men at det egentlig er to sider av samme sak. – Hvis du kan få de naturlige prosessene til å fungere bedre ute på landbruksjordene, så kan du få bedre avling, og med mindre bruk av eksternt input som for eksempel gjødsel.

Løsning på kryssord side 23

				OFF- HOP- NING	K	AV- SIFTER	STØ- FJERN- RUBET	AULA RETA- LÅL- REKKE	S	TIDL. TYSK PAPIR- DØNT	KONN- FAL ER	D				
				H	Ø	S	T	F	A	R	G	E	N			
				490 DELTA DRA	PUNK- DYRET	K	O	A	L	A	E	N				
				R	TAR- SONY	A	S	K	TIDL. ROD RYKE	U	K	E				
E	TIDL. STATS- LEDER	T	I	T	O	KD. TEAM HAGDT	K									
WARR- HILFEN KURSE- FALL 10	O	L	L	E	N	E	V	STALE	T	A	U	S	GREIT, WLEF	O	K	
X	ROV- DYR- ONE	A	KD. TEAM BROD	FREST- EKTE	TANKE GAVL- LÅR	I	D	E	TRNE	R	E	V	LEV- ER	A		
GRV- HIST- EN	U	T	B	Y	JEL- KAMP- PÅR KMAN	A	S	NOBKE BY	R	DRINK	A	I	B	N		
MINK- ET	L	↑	DY JAND- STEIN	T	I	M	O	R	STYDEL IO	K	DIREKT IT ANNE INSTRU- MENT	A	S	↓	O	↓
G	V	T	A	T	T	TETTE BERNEN EK DET	R	Ø	D	E	LEDD	T	HAGDT LÅR- KAMP- TINE	R	G	
NOBKE	E	D	L	E	FOFU- LÆRT	R	Ø	D	E	LEDD	T	HAGDT LÅR- KAMP- TINE	R	G		
UNDERT BRUK	N	↑	LAL AV FISK	T	I	R	KROTT- LINDST DESIAN	O	K	I	R	AT- OLL	Ø	Y	↓	
T	E	U	R	←	N	O	S	A	R	I	P	S	N	I		

Du har også urfe?

Ja, jeg har telemarksfe. Det er Norges eldste storferase som ble definert som egen storferase i 1856. Det er en utrydningstruet melkekurase som det kun er ca. 400 igjen av på verdensbasis. Jeg har fire av dem. Det er en lokal rase og hører hjemme i landskapet rundt her, men var tidligere utbredt over hele Sør-Norge og fjelldistriktene. Rasen var på sitt største rundt 1950 før norsk rødt fe tok over. Jeg driver ikke med melk, men kjøttet fra telemarksfeet smaker aldeles utmerket.

De som er interessert i Regenerativt Norge, som Hellek deltar i, finner informasjon på www.regenerativtnorge.no/kontakt/